

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات تحقیق	۱
۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- بیان مسئله	۲
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۴
۴-۱- اهداف تحقیق	۶
۵-۱- سؤالات تحقیق	۶
۶-۱- قلمرو تحقیق	۶
۱-۶-۱- قلمرو موضوعی	۶
۲-۶-۱- قلمرو مکانی	۶
۳-۶-۱- قلمرو زمانی	۶
۷-۱- تعاریف واژگان کلیدی تحقیق	۶
۸-۱- روش کلی تحقیق	۷
۹-۱- چارچوب کلی تحقیق	۷
فصل دوم: مبانی تحقیق و مروری بر تحقیقات انجام شده	۹
۱-۲- مقدمه	۱۰
۲-۲- مبانی تئوری یا نظری تحقیق	۱۰
۱-۲-۲- مبانی نظری پیرامون موضوع تحقیق (کلینیک سلامت)	۱۰
۱-۱-۲-۲- تعریف بیمارستان	۱۰
۲-۱-۲-۲- انواع بیمارستان	۱۰
۱-۲-۱-۲-۲- بیمارستان برحسب تخصص (وظیفه)	۱۱
۲-۲-۱-۲-۲- بیمارستان برحسب اندازه	۱۱
۳-۲-۱-۲-۲- بیمارستان برحسب رده	۱۱
۳-۱-۲-۲- تعریف کلینیک	۱۲
۴-۱-۲-۲- مقیاس درمانگاه	۱۲

۱۴	.....انواع درمانگاه های مستقل
۱۴	.....کیفیت فضا و تاثیر آن بر تسريع بهبود بیماران
۱۴	.....اهداف مراقبت بیمار محوری
۱۵	.....محیط شفابخش
۲۱	.....منابع رضایتمندی از محیطهای مراکز درمانی
۲۲	.....ویژگی های معماری موثر بر رضایتمندی از محیطهای مراکز درمانی
۲۶	.....ویژگی های طراحی داخلی
۴۰	.....ویژگی های اجتماعی و روانی
۴۲	.....تاثیرات طراحی مناسب مراکز درمانی بر بیمار
۴۲	.....کاهش استرس
۴۲	.....هزینه
۴۴	.....طول مدت اقامت بیمار
۴۴	.....رضایتمندی بیمار
۴۴	.....بهبود ایمنی بیمار و کنترل عفونت
۴۵	.....مبانی نظری پیرامون رویکرد تحقیق (معماری یادمانی)
۴۵	.....معناشناسی نماد و نشانه
۴۵	.....مفهوم معنی
۴۶	.....نشانه
۴۸	.....قابلیت نمادها
۴۸	.....تأثیر نماد بر شناخت
۴۹	.....نشانه شناسی
۵۰	.....ماهیت شناسی نمادین
۵۱	.....معانی محیط ساخته شده
۵۲	.....معنای غیرمادی محیط ساخته شده
۵۳	.....نشانه شناسی در معماری
۵۳	.....عدم ادراک و ادراک معنا در معماری

۵۳	.....۲-۲-۲-۲-۴- القای معنا در جزئیات معماری
۵۵	.....۲-۲-۲-۳- هنر معناگرا
۵۵	.....۲-۲-۲-۳-۱- امر قدسی
۵۶	.....۲-۲-۲-۳- تقدیس مکان
۵۶	.....۲-۲-۲-۳- ویژگی‌های هنر دینی
۵۷	.....۲-۲-۲-۳-۴- تعریف معماری یادمانی
۵۷	.....۲-۲-۲-۳-۵- نمادپردازی معمار ایرانی
۵۷	.....۲-۲-۲-۴- سوابق بناهای یادمانی در قالب زمان و مکان
۵۸	.....۲-۲-۲-۴-۱- معماری آرامگاهی ایران پیش از اسلام
۶۰	.....۲-۲-۲-۴-۲- معماری آرامگاهی در دوران اسلامی
۶۳	.....۲-۲-۲-۴-۳- اولین بناهای یادبودی اسلامی
۶۷	.....۲-۲-۲-۴-۴- یادمان‌های برای معماران شاخص غرب
۶۹	.....۲-۲-۲-۵- انواع یادمان
۶۹	.....۲-۲-۲-۵-۱- یادمان‌های تاریخی
۷۳	.....۲-۲-۲-۵-۲- یادمان‌های جنگ
۷۶	.....۲-۲-۲-۶- یادمان و نسبت آن با دوران معاصر
۷۶	.....۲-۲-۲-۶-۱- یادمان و عصر تجدد (مدرنیسم)؛ عظمت خواهی جدید
۷۹	.....۲-۲-۲-۶-۳- یادمان و فراتجدد (پست‌مدرنیسم)
۸۳	.....۲-۲-۷- جمع‌بندی مبانی نظری
۸۴	.....۲-۳- پیشینه
۸۴	.....۲-۳-۱- پیشینه تحقیقات انجام شده در ایران
۸۷	.....۲-۳-۲- پیشینه تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
۸۸	.....۲-۴- مدل مفهومی
۹۰	فصل سوم: مواد و روش‌ها
۹۱	.....۳-۱- مقدمه
۹۲	.....۳-۲- نوع و روش تحقیق

۹۲	۳-۳-۳-روش و ابزار گردآوری اطلاعات
۹۲	۳-۴-فرآیند انجام تحقیق
۹۳	۳-۵-روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۹۴	فصل چهارم: نتایج
۹۵	۴-۲-بررسی نمونه‌های موردی مرتبط با معماری یادمانی
۹۵	۴-۲-۱-نمونه‌های موردی داخلی مرتبط با معماری یادمانی
۹۵	۴-۲-۱-۱-آرامگاه بوعلی سینا در همدان
۱۰۱	۴-۲-۱-۲-آرامگاه نادرشاه در مشهد
۱۰۶	۴-۲-۱-۳-موزه ویادمان صلح تهران
۱۰۸	۴-۲-۲-نمونه‌های موردی خارجی مرتبط با معماری یادمانی
۱۰۸	۴-۲-۲-۱-یادمان کلمبا
۱۱۰	۴-۲-۲-۲-یادمان جنگ مسکو
۱۱۱	۴-۲-۲-۳-یادمان جنگ کانادا
۱۱۳	۴-۲-۲-۴-یادمان سلطنتی جنگ
۱۱۵	۴-۲-۲-۵-موزه یهود برلین
۱۱۸	۴-۲-۲-۶-یادمان هولوکاست در برلین
۱۲۱	۴-۲-۲-۷-یادبود کهنه سربازان ویتنام
۱۲۵	۴-۲-۳-جمع بندی نمونه‌های موردی مرتبط با معماری یادمانی
۱۳۰	۴-۳-بررسی نمونه‌های موردی مرتبط با کلینیک
۱۳۰	۴-۳-۱-نمونه‌های موردی خارجی مرتبط با کلینیک
۱۳۰	۴-۳-۱-۱-بیمارستان مارتینی در گرونینگن
۱۳۶	۴-۳-۱-۳-کلینیک قلب راش در شیکاگو (www.hhmmagazine.com)
۱۴۰	۴-۳-۲-نمونه‌های داخلی مرتبط با کلینیک
۱۴۰	۴-۳-۲-۱-کلینیک فوق تخصصی قلب و عروق قزوین
۱۴۱	۴-۳-۲-۲-مرکز قلب تهران
۱۴۴	۴-۳-۲-۳-بیمارستان رضوی در مشهد

- ۱۴۶..... جمع بندی نمونه‌های موردی مرتبط با کلینیک ۳-۳-۴
- ۱۴۷..... ضوابط و استانداردها ۴-۴-۴
- ۱۵۱..... گروه فضاهای خدماتی ۱-۴-۴
- ۱۵۱..... پذیرش ۱-۱-۴-۴
- ۱۵۵..... داروخانه ۲-۱-۴-۴
- ۱۵۸..... گروه فضاهای عمومی ۲-۴-۴
- ۱۵۸..... ورودی ها ۱-۲-۴-۴
- ۱۵۸..... انتظار ۲-۲-۴-۴
- ۱۵۹..... دیگر فضاهای عمومی: ۳-۲-۴-۴
- ۱۶۰..... گروه فضاهای اداری ۲-۴-۴
- ۱۶۰..... بخشهای اداری - مدیریتی ۱-۲-۴-۴
- ۱۶۵..... بایگانی بایگانی مدارک پزشکی ۲-۲-۴-۴
- ۱۶۶..... گروه فضاهای تشخیصی ۳-۲-۴-۴
- ۱۶۶..... رادیولوژی ۱-۳-۲-۴
- ۱۷۱..... آزمایش تشخیص پزشکی ۲-۳-۲-۴
- ۱۷۴..... گروه فضاهای تخصصی درمانی ۴-۲-۴
- ۱۷۴..... بخش کودکان: ۱-۴-۲-۴
- ۱۷۷..... بخش زنان و نوزادان: ۲-۴-۲-۴
- ۱۸۰..... بخش اعصاب و روان ۳-۴-۲-۴
- ۱۸۱..... بخش ارتوپدی ۴-۴-۲-۴
- ۱۸۲..... گروه فضاهای پشتیبانی ۵-۲-۴
- ۱۸۴..... ارتباطات ۱-۵-۲-۴
- ۱۸۴..... تجهیزات ۲-۵-۲-۴
- ۱۸۴..... اطاق غذا خوری ۳-۵-۲-۴
- ۱۸۵..... مدیریت ۴-۵-۲-۴
- ۱۸۵..... خدمات نظافت ۵-۵-۲-۴

۱۸۸.....	۴-۲-۵-۶-کارگاههای تعمیراتی و فضاهای تأسیساتی
۱۸۹.....	۴-۲-۵-۷-تعمیرات ساختمان و تجهیزات
۱۸۹.....	۴-۲-۶-گروه فضاهای تحقیقاتی - آموزشی
۱۸۹.....	۴-۲-۶-۱-مرکز تحقیقات
۱۹۰.....	۴-۲-۶-۲-معاونت پشتیبانی و خدمات تخصصی
۱۹۰.....	۴-۲-۷-کتابخانه و تالار اجتماعات
۱۹۱.....	۴-۲-۸-جمع بندی استانداردها و ضوابط
۱۹۲.....	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۹۳.....	۵-۱-مقدمه
۱۹۳.....	۵-۲-شناخت سایت طرح
۱۹۳.....	۵-۲-۱-اقلیم شناسی طرح
۱۹۴.....	۵-۲-۱-۱-بررسی وضعیت باد
۱۹۴.....	۵-۲-۱-۲-بارندگی
۱۹۴.....	۵-۲-۱-۳-درجه حرارت شهر کرمان
۱۹۵.....	۵-۲-۱-۴-تابش آفتاب
۱۹۵.....	۵-۲-۱-۵-تهویه
۱۹۶.....	۵-۲-۱-۶-خصوصیات کالبدی ساختمان ها در اقلیم کرمان
۱۹۷.....	۵-۲-۱-۷-تأثیر شرایط اقلیمی در برنامه ریزی فیزیکی فضاهای درمانی
۱۹۸.....	۵-۲-۱-۸-نتایج و خلاصه مطالب مرتبط با اقلیم
۱۹۸.....	۵-۲-۲-مکان یابی سایت
۱۹۹.....	۵-۲-۲-۱-شاخص ها و معیارهای مؤثر در مکان یابی و انتخاب سایت کلینیک
۲۰۱.....	۵-۲-۲-۲-مکان سایت
۲۰۳.....	۵-۳-ایده های طراحی و مطالعات برنامه فیزیکی
۲۰۳.....	۵-۳-۱-عوامل در نظر گرفته شده در طرح
۲۰۵.....	۵-۳-۲-روند طراحی و شکل گیری فرم
۲۱۵.....	۵-۳-۳-برنامه فیزیکی طرح

۲۱۹.....	۴-۳-۵-دیاگرام‌های ارتباطی.....
۲۲۰.....	۴-۵-مدارک طراحی.....
۲۲۵.....	منابع.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۰۰	جدول ۴-۱-تحلیل نمونه موردی: آرامگاه بوعلی سینا.....
۱۰۵	جدول ۴-۲-تحلیل نمونه موردی: آرامگاه نادرشاه.....
۱۰۸	جدول ۴-۳-تحلیل نمونه موردی: موزه صلح تهران.....
۱۰۹	جدول ۴-۴-تحلیل نمونه موردی: یادمان کلمبا.....
۱۱۱	جدول ۴-۵-تحلیل نمونه موردی: یادمان جنگ مسکو.....
۱۱۲	جدول ۴-۶-تحلیل نمونه موردی: یادمان جنگ کانادا.....
۱۱۴	جدول ۴-۷-تحلیل نمونه موردی: یادمان سلطنتی جنگ.....
۱۲۶	جدول ۴-۸-جمع‌بندی نمونه‌های موردی متناسب با رویکرد معماری یادمانی (نگارنده).....
۱۹۶	جدول ۵-۱-خصوصیات کالبدی ساختمان هماهنگ، اقلیم کرمان.....

فهرست شکل‌ها

عنوان	صفحه
شکل ۱-۲- قسمتهای موجود در درمانگاه‌های مستقل و پلی‌کلینیک‌ها (یکی تا و شامقلی، ۱۳۹۱: ۱۶)	۱۳
شکل ۲-۲- عناصر محیط شفابخش بیمار- محور (کاما، ۲۰۰۹، ص ۱۸۰)	۱۹
شکل ۳-۲- اجزای محیط شفابخش (منابع رضایتمندی بیماران)	۲۰
شکل ۴-۲- مثلث معنایی آگدان و ریچاردز (لانگمن، ۱۹۹۲، ص ۳۳۴)	۴۶
شکل ۵-۲- نشانه‌شناسی - مثلث پایه شناسی (لانگمن، ۱۹۹۲)	۵۰
شکل ۶-۲- مقبره امیر اسماعیل سامانی (www.islamicartz.com ۹۹/۲/۲۵)	۷۱
شکل ۷-۲- مقبره یعقوب لیث صفاری (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۲
شکل ۸-۲- مقبره فردوسی، طوس (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۲
شکل ۹-۲- مقبره سعدی، شیراز (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۳
شکل ۱۰-۲- آرامگاه خیام، نیشابور (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۳
شکل ۱۱-۲- مجسمه نادرشاه افشار (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۴
شکل ۱۲-۲- یادبود صلح برای کودکان، ژاپن (www.mehrnews.com ۹۹/۳/۲۰)	۷۵
شکل ۱۳-۲- پارک صلح هیروشیما، ژاپن (www.eligasht.com ۹۹/۳/۲۰)	۷۶
شکل ۱۴-۲- یادمان واشنگتن، امریکا (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۷۶
شکل ۱-۴- آرامگاه بوعلی سینا، همدان (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۹۷
شکل ۲-۴- پلان آرامگاه بوعلی سینا (fa.wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۹۸
شکل ۳-۴- عکس هوایی آرامگاه بوعلی سینا (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۹۸
شکل ۵-۴- نمای زیر سقف آرامگاه بوعلی سینا (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۹۹
شکل ۶-۴- سنگ آب آرامگاه بوعلی سینا (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۹۹
شکل ۷-۴- رمپ ورودی آرامگاه بوعلی سینا (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۱۰۰
شکل ۸-۴- آرامگاه نادرشاه (wikipedia.org ۹۹/۲/۲۵)	۱۰۲
شکل ۹-۴- آرامگاه نادرشاه (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۱۰۴
شکل ۱۰-۴- پلان آرامگاه نادرشاه (arel.ir ۹۹/۲/۲۵)	۱۰۵
شکل ۱۱-۴- فضای بیرونی موزه صلح تهران (tehranpeacemuseum.org ۹۹/۳/۱۴)	۱۰۷

- شکل ۴-۱۲- فضای داخلی موزه صلح تهران (۹۹/۳/۱۴) tehranpeacemuseum.org ۱۰۷
- شکل ۴-۱۳- یادمان کلمبا (۹۹/۳/۱۷) etood.org ۱۰۹
- شکل ۴-۱۴- یادمان جنگ مسکو (۹۹/۳/۱۷) etood.org ۱۱۰
- شکل ۴-۱۵- یادمان جنگ کانادا (۹۹/۳/۱۷) nemoneh.com ۱۱۲
- شکل ۴-۱۶- یادمان سلطنتی جنگ (۹۹/۳/۱۷) www.inexhibit.com ۱۱۳
- شکل ۴-۱۷- یادمان سلطنتی جنگ (۹۹/۳/۱۷) www.inexhibit.com ۱۱۴
- شکل ۴-۱۷- پلان یادمان سلطنتی جنگ (۹۹/۳/۱۷) www.inexhibit.com ۱۱۴
- شکل ۴-۱۸- موزه یهود برلین (۹۹/۳/۱۸) www.arthut.ir ۱۱۵
- شکل ۴-۱۹- فضای داخلی موزه یهود برلین (۹۹/۳/۱۸) www.arthut.ir ۱۱۶
- شکل ۴-۲۰- پلان موزه یهود برلین (۹۹/۳/۱۸) www.arthut.ir ۱۱۷
- شکل ۴-۲۱- میدان استل های یادمان هولوکاست از پیتر آیزمن ۱۱۸
- شکل ۴-۲۲- میدان استل های یادمان هولوکاست از پیتر آیزمن ۱۱۹
- شکل ۴-۲۳- سایت میدان استل های یادمان هولوکاست از پیتر آیزمن ۱۲۰
- شکل ۴-۲۴- پلان زیرزمین میدان استل های یادمان هولوکاست از پیتر آیزمن ۱۲۱
- شکل ۴-۲۵- دیوار ویتنام (۹۹/۳/۱۱) www.karnaval.ir ۱۲۲
- شکل ۴-۲۶- تندیس سربازان فداکار (۹۹/۳/۱۱) www.karnaval.ir ۱۲۴
- شکل ۴-۲۷- تندیس بانوی پرستار (۹۹/۳/۱۱) www.karnaval.ir ۱۲۴
- شکل ۴-۲۸- لوح یادبود کهنه سربازان ویتنام (۹۹/۳/۱۱) www.karnaval.ir ۱۲۵
- شکل ۴-۲۹- ورودی بیمارستان شکل ۲-۱۱- پذیرش بیمارستان (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۷) ۱۳۱
- شکل ۴-۳۰- رنگ‌های به کار گرفته در بیمارستان (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۶) ۱۳۱
- شکل ۴-۳۱- اطلاعات بیمارستان (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۸) ۱۳۱
- شکل ۴-۳۲- ورودی فضاها با رنگی متمایز ۱۳۲
- شکل ۴-۳۳- کفپوشها انعکاس راکاهش میدهند (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۸) ۱۳۲
- شکل ۴-۳۴- هندریل (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۶) ۱۳۲
- شکل ۴-۳۵- سقف مشبک برای عبور تاسیسات (مولنار، ۲۰۰۳، ص ۱۷) ۱۳۳
- شکل ۴-۳۶- ورودی اصلی بیمارستان (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۶) ۱۳۳

- شکل ۴-۳۷- لابی اصلی بیمارستان (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۶)..... ۱۳۴
- شکل ۴-۳۸- مبلمان لابی (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۷)..... ۱۳۴
- شکل ۴-۳۹- حضور گل و گیاه در لابی (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۸)..... ۱۳۴
- شکل ۴-۴۰- اتاق بیمار (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۷)..... ۱۳۵
- شکل ۴-۴۱- کانتر منشی (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۶)..... ۱۳۵
- شکل ۴-۴۲- نمونه اتاق بیمار شکل ۴-۴۳- نمونه اتاق بیمار (بی، ۲۰۰۸، ص ۲۶)..... ۱۳۶
- شکل ۴-۴۴- بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۷
- شکل ۴-۴۵- بیمارستان راش سایت پلان (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۷
- شکل ۴-۴۶- پلان طبقه‌ی همکف بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۸
- شکل ۴-۴۷- پلان طبقه‌ی اول بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۸
- شکل ۴-۴۸- پلان طبقه‌ی دوم بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۸
- شکل ۴-۴۹- برش سه بعدی بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۹
- شکل ۴-۵۰- آنالیز احجام بیمارستان راش (۹۸/۸/۲۵ www.hhmmagazine.com)..... ۱۳۹
- شکل ۴-۵۱- ایده‌ی طراحی (علیرضایی و ابراهیمی، ۱۳۹۱، ص ۷۶)..... ۱۴۰
- شکل ۴-۵۲- فضای انتظار (علیرضایی و ابراهیمی، ۱۳۹۱، ص ۷۷)..... ۱۴۱
- شکل ۴-۵۳- کانتر منشی شکل ۴-۵۴- اتاق معاینه (علیرضایی و ابراهیمی، ۱۳۹۱، ص ۷۷)..... ۱۴۱
- شکل ۴-۵۶- لابی ورودی..... ۱۴۲
- شکل ۴-۵۷- فضای انتظار..... ۱۴۲
- شکل ۴-۵۸- فضای انتظار..... ۱۴۳
- شکل ۴-۵۹- صندوق درمانگاه قلب..... ۱۴۳
- شکل ۴-۶۰- هندریل‌های کنار دیوار..... ۱۴۳
- شکل ۴-۶۱- عدم طراحی جاذبه دید در بیمارستان..... ۱۴۴
- شکل ۴-۶۲- درمانگاه قلب..... ۱۴۴
- شکل ۴-۶۳- لابی بیمارستان (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۷۸) شکل ۴-۶۴- سی‌سی‌یو (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۰)..... ۱۴۵
- شکل ۴-۶۵- بخش مراقبت‌های ویژه (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۱)..... ۱۴۵
- شکل ۴-۶۶- اتاق عمل (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۰)..... ۱۴۵

- شکل ۴-۶۷- فضاهای بیمارستان (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۰)..... ۱۴۶
- شکل ۴-۶۸- اتاق معاینه (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۱) شکل ۴-۶۹- اتاق کودکان (فرزادپور، ۱۳۸۸، ص ۸۱)..... ۱۴۶
- شکل ۴-۷۰- فضاهای مختلف درمانگاه (طرح مرکز تحقیقاتی و درمانی رویان..... ۱۴۸
- شکل ۴-۷۱- فضاهای مختلف درمانگاه (طرح مرکز تحقیقاتی و درمانی رویان..... ۱۴۸
- شکل ۴-۷۲- مسیر حرکت در زون‌های مختلف طرح بیمارستان استان گلستان..... ۱۵۰
- شکل ۴-۷۳- مسیر حرکت در زون‌های مختلف طرح بیمارستان استان گلستان..... ۱۵۰
- شکل ۴-۷۴- فضاهای پذیرش و انتظار (طرح بیمارستان استان گلستان..... ۱۵۱
- شکل ۴-۷۵- پلان و قسمتهای مختلف داروخانه (درگاهی، ۱۳۸۴)..... ۱۵۵
- شکل ۴-۷۶- الگوی سرویس بهداشتی (طرح بیمارستان استان گلستان..... ۱۵۹
- شکل ۴-۷۷- نمونه‌ای از طراحی یک ایستگاه پرستاری (مشبکی، ۱۳۸۸)..... ۱۶۲
- شکل ۴-۷۸- نمودار شماتیک مسیرهای ارتباطی اصلی بین منطقه بخش‌های بستری با دیگر مناطق و بخش‌های
 فعالیتی بیمارستان (طرح مرکز تحقیقاتی و درمانی رویان (مهندسین مشاور فجر توسعه)، ص ۱۰۱)..... ۱۶۴
- شکل ۴-۷۹- پلان رادیولوژی (طرح بیمارستان استان گلستان (مهندسین مشاور فجر توسعه) ص ۲۲)..... ۱۶۸
- شکل ۴-۸۰- پلان آزمایشگاه (طرح مرکز تحقیقاتی و درمانی رویان (مهندسین مشاور فجر توسعه) ص ۸)..... ۱۷۲
- شکل ۴-۸۱- پلان بخش کودک (طرح مرکز تحقیقاتی و درمانی رویان..... ۱۷۵
- شکل ۴-۸۲- طرح اتاق معاینه و مداوا (نقل از h_b_n طرح بیمارستان استان گلستان..... ۱۷۶
- شکل ۴-۸۳- فضاهای مورد نیاز بخش زنان (درگاهی، ۱۳۹۴)..... ۱۷۷
- شکل ۴-۸۴- فضاهای مورد نیاز بخش نوزادان (درگاهی، ۱۳۹۴)..... ۱۷۸
- شکل ۴-۸۵- پلان اتاق غذا خوری (طرح بیمارستان استان گلستان (مهندسین مشاور فجر توسعه) ص ۴۵)..... ۱۸۵
- شکل ۴-۸۶- پلان خدمات نظافت (طرح بیمارستان استان گلستان (مهندسین مشاور فجر توسعه) ص ۴۴)..... ۱۸۶
- شکل ۵-۱- موقعیت و زوایای تابش خورشید در عرض جغرافیایی ۳۰ درجه شمالی در کرمان..... ۱۹۵
- شکل ۵-۲- موقعیت قرارگیری سایت..... ۲۰۱
- شکل ۵-۳- ابعاد سایت..... ۲۰۲
- شکل ۵-۴- همجواری های سایت..... ۲۰۲

چکیده

معماری یادمانی، یکی از گونه های معماری است، که علیرغم تغییرات بنیادینی که گاه در فرهنگ و اندوخته های پیدا و پنهان جوامع رخ داده است، تغییری در ضرورت حضورش در سکونتگاههای امروزی صورت نگرفته است؛ و به عبارت دیگر اگرچه گاه برخی کاربریها و گونه های معماری در طول تاریخ حذف یا کم رنگ شده اند، اما معماری یادمانی همواره جایگاهی ویژه در پهنه سکونتگاههای انسان داشته است و با حضور قدرتمندانه خود، ارجاعات معنایی و صوری قابل تأملی ارائه داده است. در این تحقیق اقدام به طراحی کلینیک سلامت با رویکرد معماری یادمانی در کرمان شده است. با توجه به موضوع و رویکرد طراحی، روش تحقیق از نوع کیفی و توصیفی (تحلیلی) می باشد. این تحقیق با بررسی و تحلیل نمونه های موردی مرتبط با کلینیک و معماری یادمانی انجام شده است. مطالعه ای نمونه های مشابه با کلینیک نشان داد که استفاده از فرمهای سیال برای از بین بردن حس فضاها درمانی، بهکارگیری رنگهای مفرح و شاد در کف و جداره ها به منظور خلق فضایی روحبخش، استفاده از فرم و رنگ برای تسهیل جهت یابی، استفاده از متریال های بادوام با رنگ های هماهنگ، استفاده از نشانه های راهنمای ساده برای عدم سردرگمی مراجعین و استفاده از سقف های کاذب با تعداد درپچه های بازشوی مناسب به منظور تعمیر و نگهداری تاسیسات و ... بهترین راه حل ها برای افزایش کارایی درمانگاه است. همچنین نتایج بررسی نمونه های موردی مرتبط با رویکرد معماری یادمانی حاکی از آن بود که معماری در پیوند با خاطرات گذشته (عمدتاً نوستالژیک)، مفاهیم ذهنی، رویکردهای استعاره گرا، نمایش رادیکال فرم و مفاهیم اقتباسی می تواند در طراحی کلینیک سلامت با رویکرد معماری یادمانی در کرمان مورد استفاده قرار بگیرد.

واژگان کلیدی:

کلینیک، درمانگاه، معماری یادمانی، کرمان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

در این فصل به بیان مسئله، اهمیت و ضرورت انجام تحقیق، تبیین اهداف و سؤالات و قلمرو و تعریف واژگان کلیدی تحقیق پرداخته شده است.

۱-۲- بیان مسئله

مراکز درمانی با هدف درمان بیماران و بهبود سلامتی افراد جامعه احداث و به بهره برداری می رسند. بنابراین در اکثر موارد، صرفاً کیفیت درمان این مراکز مورد بحث و بررسی قرار می گیرد و متأسفانه کالبد فیزیکی بنا صرفاً از جهت بهداشت و عدم آلودگی و ارتباطات عملکردی و فیزیکی فضاهای موجود ارزیابی می شود؛ و احساس رضایت کاربران مجموعه (بیماران و کارکنان) از فضا و جنبه های ادراک دیداری و بصری موجود و تاثیر آنها بر رفتار بیماران اهمیت چندانی ندارد. اما بر مبنای تعریف سازمان بهداشت جهانی، سلامتی یک مساله چند بعدی است و علاوه بر بعد جسمی، دارای ابعاد روحی روانی و اجتماعی است. باید توجه داشت که ابعاد مختلف سلامتی و یا بیماری بر یکدیگر اثر گذاشته و تحت تاثیر یکدیگر قرار میگیرند (فرامکین^۱ و همکاران، ۲۰۰۴).

Monument از کلمه "Monere" به معنی «برای یادآوری» یا برای «اخطار دادن» گرفته شده است. یادمان یا مانیومننت به مفهومی اطلاق میگردد که معرف یک ساختار بر مبنای حافظه جمعی، در کالبد فرم و عملکرد باشد. این نوع ساختار، صراحتاً برای بزرگداشت یک شخص یا یک اتفاق مهم ساخته میشود که عموماً از آنها به عنوان نشانه یک شهر یا ملتی خاص یاد میشود (هوشنگی، ۲۰۱۳).

آنچه که در طراحی بناهای یادمانی دست مایه کار معمار ایرانی قرار گرفته از عمده ترین و اصیل ترین مفاهیمی است که ریشه در جهان بینی ایرانیان دارد از جمله نگرش توحیدی و مفهوم گذار که کل گرایی، انسجام، وحدت، فصل و وصل، سیر از ظاهر به باطن، تعالی و عروج و... را در بطن خود دارد. همچنین مفاهیمی چون درونگرایی، انعکاس، و در دوران متاخر استفاده از اجزای معماری گذشته، مصالح سنتی، برداشت عینی شکل‌های معماری سنتی هم در این آثار دیده می شود.

معماری یادمانی، یکی از گونه های معماری است، که علیرغم تغییرات بنیادینی که گاه در فرهنگ و اندوخته های پیدا و پنهان جوامع رخ داده است، تغییری در ضرورت حضورش در سکونتگاههای امروزی صورت نگرفته است؛ و به عبارت دیگر اگرچه گاه برخی کاربریها و گونه های معماری در طول تاریخ حذف یا کمرنگ شده اند، اما معماری یادمانی همواره جایگاهی ویژه در پهنه سکونتگاههای انسان داشته است و با حضور قدرتمندانه خود، ارجاعات معنایی و صوری قابل تأملی ارائه داده است.

---

^۱ Frumkin

معماری یادمانی بیانیه و مانیفست جامعه است؛ و از اینرو برپا می شود که بتواند به عاملی هویت بخش برای وضعیت کنونی انسانها و میراثی برای آینده تبدیل گردد؛ و دقیقا از همین رو نمادین و پرادعاست. در غالب نمونه ها، یادمانها بخشی از یک زنجیره مهم هستند، زنجیره‌های که از گذشته آغاز و تا آینده امتداد میابد. معماری یادمانی «نتیجه نیاز فرهنگی یک قوم، و هدف آن ارضا نیاز ایشان به تبدیل نیروی جمعی خود به نماد است» (سرت^۲ و همکاران، ۱۹۸۴).

این امر بدانها حس رضایت، هیجان و غرور نسبت به فرهنگ خود را میدهد (هوشنگی، ۲۰۱۳).

معماری یادمانی نه تنها در گستره فرهنگ، بلکه در بستر پیچیده و درهم تافته زیستگاههای انسانی، با کالبد پرادعا، غالبا عمودی و جهش یابنده خود نقاط رجعت مادی قدرتمندی می آفریند؛ که نمادی از نقاط رجعت و تأکید معنوی یک قوم به شمار میروند. نقاطی که به مثابه جذب گاه افکار و نیز فعالیتهای روزمره و مناسبتی مردم عمل میکنند و عاملی هویت بخش به شمار میروند. بدین ترتیب اهمیت معماری یادمانی نه در کالبد و کاربرد آن، بلکه در ارزشهای فرهنگی است که نماینده و بیان کننده آن به شمار می رود. نمادین بودن معماری یادمانی همواره سبب شده تا در اعصار و دوره های دیگر نیز قدرت خود را حفظ کند و امکان مکالمه میان ناظرین متعدد فراهم آید. تنها در این حالت است که یک اثر به هدف مهم خود، یعنی تعلق داشتن به نسلهای آینده نائل می آید و بی زمان میگذرد. نکته مهمی که در اینجا لازم به ذکر است آنکه، مقیاس کالبدی، فناوری اجرا و هزینه ساخت این بناها سبب شده تا همواره به دست حاکمان، خواص و کسانی که نیروی کار یا قدرت بکارگیری نیروهای کار و پول را در اختیار دارند برپا شود.

یادمان برای اشاره به رویداد یا معنایی مشخص اما قابل تفسیر و تأویل بنا میگردد. این بدان مفهوم است که معمار یا سفارش دهنده معماری یادمانی در پی بازخوانی یا فراخوانی خاطرهای از گذشته و یا دوران معاصر خود، و یا عرضه و نمایاندن ایده و آرمانی متعلق به جامعه را در سر دارد. یادمان اگرچه در زمان حال ساخته میشود، لکن عموماً آینده و نسلهای بعدی را نیز هدف قرار میدهد. لذا برای نیل به این مقصود دست کم می باید به دو مورد اساسی دقت شود: یکی قدرت تأثیرگذاری شدید و دیگری قابلیت تأویل و تفسیر اثر در عین گویا بودن اینکه به چه چیزی اشاره میکند. بدین ترتیب دو ابزار مهم در آمیزش با هم، یادمان را به کارآمدی هرچه تمام نزدیک میکنند؛ که عبارتند از: کاربست نمادو بهره گیری از قابلیت‌های معماری اما اینکه چرا معماری برای این امر برگزیده میشود میتواند در دست کم ۳ مورد اصلی خلاصه گردد. نخست اینکه، اثر معماری به دلیل سه بعدی بودن و امکان حرکت

---

^۲ Sert